

DEN HOLLANDSK — REFORMERTE KIRKE OG RASEFORHOLDENE I SØR-AFRIKA

av

W. J. van der MERWE

I denne kritiske tid for Afrika er det av største betydning at Den hollandsk-reformerte kirke (forkortet HRK), som er det eldste og største kirkesamfunn sør for Sahara, bærer frem et overbevisende kristent vitnesbyrd. I den situasjon vi befinner oss i, vil dette vitnesbyrds kraft nødvendigvis avhenge meget av den holdning som inntas i rasespørsmål.

Denne kirkes stilling til rasespørsmålene er blitt omtalt på forskjellig og til dels motstridende måte i utlandet. Det har vært uttalt ting som var det rene oppspinn, og i andre tilfeller ting som bare delvis stemte med sannheten.¹ Det er likevel et faktum at HRK i Sør-Afrika på mange måter har et annet syn på disse ting enn kristne i Europa, Storbritannia og USA.

Det som her skrives, er et beskjedent forsøk på å gi noen antydninger angående denne kirkes stilling til raseproblemene, om den utvikling som er foregått og om stillingen slik den er i dag.

Hvordan utviklingen innen HRK er foregått m.h.t. holdningen til rasespørsmålene

En må bruke den historiske metoden for å få klarhet på dette punkt. Kirkens holdning til rasespørsmål henger sammen med dens misjonserfaringer, dens historie og historien til det folk som den har virket blant i tre århundrer.

Grunnleggelsen av HRK i Kapplandet faller sammen med hollendernes ankomst dit i 1652. Det er klart at dens misjons- og rasemessige innstilling ble slik som modernemighetens i Nederland. Den kjente Dordrecht-synode av 1618—19 var den

første nasjonale synode som viet misjonen spesielt oppmerksomhet. Gisbertus Voetius spilte en fremtredende rolle.² Han var den første nederlandske teolog som utarbeidet en systematisk misjonsteori. Hans syn var at misjonen var bestemt i Guds plan og at den enkelte troende og den enkelte menighet hadde ansvar overfor misjonsoppdraget.³ Misjonens mål definerte han slik: 1. hedningenes omvendelse, 2. kirkegrunnleggelse, 3. å herliggjøre og kunngjøre den guddommelige nåde.⁴ Dordrecht-synoden sluttet seg til Voetius's prinsipper og anmodet staten om å treffe tiltak for å bringe evangeliet til de land som Nederland hadde politisk og økonomisk forbindelse med.⁵ Synoden erklærte at evangeliet skulle forkynnes for alle folk «uten forskjell».⁶

Van Riebeeck, den første nederlandske guvernør, hadde ordre om å føre en forsonende politikk overfor hottentottene. Et eksempel på at det ikke var noen rasediskriminering på den tid er hottentottpiken Eva, som i 1662 ble opptatt i kirken etter at hun var blitt døpt. To år etter ble hun gift med Pieter van Meerhof, en lege fra København.⁷

Konflikter mellom hottentotter, buskmenn og kolonister gjorde raseforholdene vanskeligere. Kolonistene kjempet for å bevare sin egen kulturelle arv i et hardt miljø. Misjonsinteressen synes å avta i løpet av det 18. århundre. Men HRK's raseblandede preg ble opprettholdt.

Henimot slutten av det 18. århundre våknet misjonsinteressen opp igjen gjennom prestene Van Lier og Vos's virksomhet. I Tulbagh og Cape Town ble det nødvendig å arrangere religiøse møter spesielt for fargede tilhørere.

I løpet av 19. århundre måtte det legges til rette på lignende måte for andre menigheter, etter som misjonsarbeidet på det lokale plan ble overtatt av misjonsselskaper eller direkte underlagt kirkerådet.⁸ Legmenn og prester fikk sitt arbeid spesielt i misjonen.⁹ Men fargede menighetslemmer ble stående i de européiske menigheter. De mottok sakramentene sammen.¹⁰ Da misjonsarbeidet senere utvidet seg til bantuen, oppsto kravet om atskilte gudstjenester på grunn av språkgrensene.¹¹

Etterat HRK i 1843 var blitt løst fra statskontroll, gikk misjonen raskere frem. De fargedes antall øket. Rasespenningen ble mer intens. Denne nye situasjon skyldtes sannsynligvis flere faktorer: 1. kaffer-krigene ved den østlige grensen, 2. ekteskap mellom enkelte européiske misjonærer og fargede kvinner, 3. voksende misnøye noen steder, 4. spenning mellom kolonister og den nye britiske regjering p.g.a. a. bruken av fargede tropper, b. fremgangsmåten ved frigivelsen av slaver.

I forskjellige menigheter ba nå europeerne om at sakramentene måtte bli forvaltet for dem alene, atskilt fra de fargede i menigheten.

I 1855 godkjente presbyteriet i Albany at de européiske menighetslemmer i Stockenstrøm skulle få gå til alters etter den ordinære gudstjeneste. Saken ble lagt frem for synodemøtet i 1857 av pastor Shand, som spurte «om synoden ville godkjenne at de menigheter innen Den hollandsk-reformerte kirke hvor det var ønsket, lot de fargede få ha sine kristne privilegier og kirkelige rettigheter for seg selv og i egne lokaler, under kirkerådets jurisdiksjon». Følgende forslag ble fremmet av pastor A. Murray (far til den kjente dr. A. Murray): «Synoden anser det ønskelig og skriftmessig at våre medlemmer fra hedningene må tas imot og gå inn i de menigheter som eksisterer, så langt dette er mulig. Men der hvor dette prinsipp, på grunn av noens svakhet, hindrer Kristi saks fremme blant hedningene, så skal de menigheter som er eller blir grunnlagt blant hedningene, få nyte sine kristne privilegier i atskilte lokaler eller institusjoner.»¹²

Synodeavgjørelsen av 1857 sanksjonerte at forskjellige rasegrupper kunne holde sine gudstjenester hver for seg. Den banet også vei for opprettelsen av atskilte menigheter for de forskjellige rasegrupper. P.g.a. det lokale selvstyre som preger den presbyterianske kirke, kunne nå de enkelte rasegrupper organisere seg selv med presbyterier og synoder.

Det ble ikke øvd noen tvang på de fargede medlemmer om å trekke seg ut av de européiske menigheter. Mange fargede ble stående etter synodevedtaket av 1857. Enkelte menigheter som

besto av européiske og fargede eller bare av fargede, fortsatte å tilhøre den européiske synode.¹³

5. oktober 1881 ble det organisert en synode av 5 fargede menigheter i Wellington. Dette første skritt er blitt fulgt ved at 8 innfødte bantusynoder er blitt organisert på forskjellige områder av HRK's misjonsfelt i løpet av det 20. århundre: I 1910 i Orange-fristaten, i 1926 i Nyasaland (sammen med bantukirkene innen den skotske misjon i Blantyre og Livingstonia), i 1951 i Kapp-provinsen, i 1952 i Sør-Rhodesia og Natal, og i 1956 i Nord-Nigeria (sammen med den afrikanske kirke som ble grunnlagt av The Christian Reformed Church, USA).

Den konklusjon som dr. Oskar Niederberger har dratt, nemlig at organiseringen av disse innfødte kirkene har funnet sted ved at misjonsteorien er blitt tilpasset rasepolitikken i Sør-Afrika, er dårlig begrunnet.¹⁴ Utvilsomt har nok de særegne raseproblemene i Sør-Afrika hatt innflytelse på utformingen av HRK's misjonspraksis. Men hvis rasefordommer virkelig hadde vært en ledende kraft i organiseringen av disse synoder, ville ikke Kapp-synoden ha beholdt fargede medlemmer innen sitt fellesskap et helt århundre etter resolusjonen av 1857. Hvis de fargedes synoder var blitt dannet i strid med deres egne ønsker, og hvis de hadde hatt følelsen av rasediskriminering, ville de sannsynligvis ha skilt seg ut fra modermenigheten, slik som visse negerkristne innenfor Metodistkirken i USA gjorde i 1787, eller visse bantukristne innenfor Metodistkirken i Sør-Afrika gjorde i 1892.¹⁵ I løpet av den annen verdenskrig fant det sted en slik utskillelse fra de fargedes synode i Kapp delvis av politiske grunner, men dette skyldtes ikke at de fargede kristne var blitt organisert i én synode. Store motsetninger m.h.t. kulturell bakgrunn og videre de språkmessige forskjeller blant bantuene var i første rekke årsaken til dannelsen av disse innfødte kirker. Å gå frem på denne måten — opprette uavhengige innfødte kirker — er akseptert vidt utover i protestantiske kretser.¹⁶ Denne politikk er blitt fulgt av mange kirker og misjonsselskaper fra kontinentet, Storbritannia og USA som arbeider i Sør-Afrika. Jeg nevner bare: Den kongregasjonalist-

iske kirke blant bantuene (moderemenighet: American Board), Den presbyterianske bantukirke (moderemenighet: United Free Church of Scotland), og Bantu-baptistkirken (moderemenighet: South African Baptist Missionary Society).¹⁷

Pastor J. Lennox fra Skottland karakteriserte stillingen for de frie innfødte kirker på følgende måte i 1909: «Fremgang for kristendommen blant de innfødte kan best oppnås ved atskilt organisasjon. Så snart de innfødte kirker som er kommet tilstrekkelig langt, blir gitt fullt selvstyre, vil de tre inn i et fritt forhold til sine européiske brødre. Dette vil bli et sant fellesskap, jeg tror et langt mer sant uttrykk for det dype, skjulte kristne samfunn enn noen av de mer eller mindre vellykte forslag til enhet som er blitt fremsatt hittil. Det vil ta bort mistenksomhet, fremme samarbeid og gjensidig hjelpsomhet og være med og ødelegge rasementaliteten. På den måten vil også veien bli åpen for en omfattende sammenslutning av de innfødte kirker til én sterk, felles innfødt kirke, hvor de vil kunne unngå de forskjeller i trossamfunn som europeerne historisk og nasjonalt er tilvant med, men som ikke har noen slik mening eller verdi for de innfødte.»¹⁸

Ved å danne uavhengige innfødte kirker har HRK allerede banet veien for en organisatorisk enhet mellom dens egne afrikanske kirker og kirker som reformerte brødre fra Skottland og USA har grunnlagt. Jeg sikter til de forente, selvstendige kirker som er kommet i stand i Nyasaland og Nord-Nigeria.

Afrikansk ledelse har gitt langt større mulighet for utvikling innenfor de selvstendige datterkirker som HRK har, enn tilfelle ville ha vært dersom det hadde vært et blandet forbund. Afrikanere er blitt valgt til president i Nigeria og Nyasaland (regionalsynoden) og til vise-president i fire av de andre bantu-synodene.

Disse uavhengige kirker har vist tegn på sann levedyktighet. Den følgende statistikk gir et bilde av de unge kirker som HRK har dannet i Sør-Afrika. (Medlemmene i andre afrikanske kirker som er blitt tilsluttet disse kirker, er ikke regnet med.)¹⁹

	Sør-Afrika- unionen	Områder utenfor unionen	I alt
Medlemmer	233.433	116.175	339.608
Tilhengere	634.919	350.000	984.919
Menigheter	504	102	616

Erfaringen i Afrika har vist at dannelsen av selvstendige kirker er en effektiv fremgangsmåte for misjonen på dette kontinent. HRK føler nå nødvendigheten av å gi et sant uttrykk for den dype, levende enhet som mor- og datterkirker har i Kristus, og nødvendigheten av å unngå at rasehovmodet gjør seg gjeldende innenfor dens vegger. Det nye testamente forkynner kirkens enhet i Kristus tross rasemotsetninger, og dette kom også frem i Dordrecht-synodens uttalelse om å forkynne for alle uten forskjell. Behovet for enhet kjennes sterkere i dag, fordi de unge kirker går hurtigere frem mot uavhengighet enn før. Det kjennes videre på grunn av den nåværende rasespenning i Afrika. I HRK planlegges det nå mer enn før felles gudstjenester for kristne av forskjellige raser. Da et kor av elever ved kirkens blindeskole i Sør-Rhodesia i fjor var på besøk, fylte tilhørere av forskjellige raser kirker, lokaler og idrettsbaner for å lytte til budskapet i ord, sang og musikk som ble fremført av kristne fra en bantu-datterkirke. Noen og tyve menigheter innen HRK, européiske, bantu og fargede, arrangerte disse møter, og mange henvendelser fra andre menigheter om å fremføre programmet der, måtte avslås fordi en ikke kunne rekke det. I Tulbagh har européiske og fargede menigheter en årlig felles gudstjeneste på «Bibelens søndag». Flere eksempler kunne gis på slike felles gudstjenester.

Av større betydning er imidlertid de planer som er fremsatt om å få et organ som skal binde sammen de ulike européiske og ikke-européiske synoder i HRK. Et utkast til konstitusjon er blitt utarbeidet, og dette ble i 1959 godkjent av fellesrådet for HRK-synoden.²⁰ Det vil nå gå videre til de forskjellige synoder for godkjenning.

La oss i korthet vise hvordan HRK stiller seg til rasespørs-

målene utenfor dens institusjonelle liv. Vi holder oss da hovedsakelig til 20. århundre.

Vi har tidligere gjort oppmerksom på at siden midten av forrige århundre har denne kirke opptatt arbeid på misjonsmarker i forskjellige deler av Afrika. Misjonsarbeidet omfatter nå 14 territorier og 17 språk- og rasegrupper.²¹ Vi har sett at kirken har forkynt evangeliet og grunnlagt kirker på de forskjellige misjonsmarker. Hvor langt kan en si at den har forkynt evangeliet i gjerning så vel som i ord? Kirkens tjeneste i handling gir det beste bilde av dens kjærlighet eller mangel på kjærlighet til det folk den har søkt å vinne for Kristus.

HRK har ydet store tjenester på misjonsmarkene når det gjelder arbeid for syke, opplysning og litteraturspredning. For tiden er det 34 misjonssykehus hvor 420.324 i løpet av foregående år har fått medisinsk behandling. På vårt misjonssykehus i Morgenster, Sør-Rhodesia, hvor jeg var stasjonert som leder for vår misjon fra 1948—58, hadde vi pasienter fra hele Sør-Rhodesia og de omliggende områder: Nyasaland, Nord-Rhodesia, Bechuanaland, Port. Øst-Afrika og Sør-Afrika-unionen. I tillegg til det ordinære sykearbeid har kirken tatt opp pionérarbeid blant de spedalske i Sør- og Nord-Rhodesia og i Nord-Nigeria. For tiden har den ennå ansvar for spedalskesykehus og kolonier i Nord-Nigeria og Nord-Rhodesia og betjener 17.009 slike pasienter.²² I tre deler av Afrika har HRK ved Guds nåde vært den første som bøyde seg ned til og tjente disse mennesker som tidligere var utstøtt av det afrikanske samfunn, — ja, noen av dem ble endog levende begravd forat samfunnet kunne bli kvitt dem.

Men også blant andre av samfunnets ulykkelige har HRK gjort en pionérinnsats, for i Kristi kjærlighet å søke å løfte dem opp. Vi sikter f. eks. til *de blinde afrikanere*. Arbeid ble tatt opp blant disse i Sør- og Nord-Rhodesia, og i Nyasaland, og denne gjerning blir fremdeles ført videre. Ville en kirke som hater afrikanerne, være den første til å tjene og løfte opp de laveste blant dem? HRK har også grunnlagt skoler for en annen gruppe av fysisk svekkede: *de døve afrikanere*. Skoler

er blitt opprettet i Sør- og Nord-Rhodesia, og i Johannesburg og Transkei. Foruten skoler for blinde og døve har HRK også 2623 andre misjonsskoler, med 178.372 elever. Før bantuskolene i Sør-Afrika-unionen ble overdratt til staten, var dette tallet betydelig høyere.

I arbeidet med å produsere og distribuere litteratur for det afrikanske folk har HRK forsøkt å gi sitt bidrag. Misjonærene har fullført oversettelsen av Bibelen til to afrikanske språk. En tredje oversettelse er snart ferdig. En betydelig mengde litteratur på innfødt språk er blitt produsert på kirkens misjonsmarker. Endel er forfattet av afrikanere som tilhører bantudatterkirkene. Nå har kirken overtatt utgivelsen av tre religiøse magasiner på afrikanske språk, ett på engelsk og ett på afrikaans (boerspråket). Kirken er også engasjert i trykning av litteratur for Afrika ved fire misjonstrykkerier. Det blir nå samlet et fond på tre millioner pund som skal brukes til distribuering av kristen litteratur i Afrika.

Til dette utstrakte misjonsarbeid yder HRK (europeerne), med sine 663.701 medlemmer, årlig £ 1.200.000. Men denne tjeneste med vitnesbyrd, barmhjertighetsarbeid, pengehjelp og bønn ville ha liten åndelig verdi dersom den ikke var båret av kjærlighetens ånd. Jeg vil ikke påstå at enhver misjonshandling som HRK utfører, er inspirert av sann kjærlighet til Gud og mennesker. Men dens misjonstjeneste har gitt mange afrikanere og europeere som har sett dette på nært hold, inntrykk av å være båret av de høyeste motiver. Jeg kan her sitere hva Hennes Majestet Enkedronningen sa etter sitt besøk ved Morgenster i 1953: «Det er en atmosfære av kjærlighet her.»

Hvordan kirken i Afrika stiller seg til rasespørsmålene kommer ikke bare til uttrykk ved de kjærlighetsgjerninger den gjør på misjonsmarken, men også ved måten den reagerer på når det gjelder raseforhold innenfor dens egne rekker. Et av de mest verdifulle bidrag som HRK har ydet på dette felt av den kristne vitnetjeneste, er dens gjentatte forsøk på å arrangere konferanser rasene imellom for å skape kontakt mellom de forskjellige rasegrupper i Sør-Afrika. Den første konferanse

av denne art ble holdt i 1923. Den ble hilst velkommen av bantu-ledere. Professor Jabavu uttrykte sin tilfredshet med «det bemerkelsesverdige skritt» som HRK her hadde tatt. En meget lest bantu-avis, Imvo, skrev: «Vi mener at denne konferanse kommer til å bli det mest betydningsfulle som på lang tid er skjedd i vårt land, når det gjelder innfødte spørsmål. Vi er særlig takknemlige for at initiativet er tatt av Den hollandsk-reformerte kirke.»²³

Nok en konferanse sammenkalte kirken i 1927. Men så gikk det to ti-års perioder før noen ny konferanse ble innkalt. En av grunnene var at HRK i denne tid ikke så klart hvordan den skulle stille seg til den ekumeniske bevegelse i Sør-Afrika. Etter at en gren av Den evangeliske allianse var blitt dannet i Sør-Afrika i 1857, hadde kirken tatt aktiv del i mellomkirkelige møter. Den hadde vært medlem av den felles misjonskonferanse (General Missionary Conference), fra grunnleggelsen i 1904 til det siste møte i 1932. Men da det kristne råd (Christian Council) tok den felles misjonskonferanses plass i 1936, var det bare HRK i Transvaal med sin bantu-datterkirke som sluttet seg til, og den dro seg tilbake igjen i 1941. Det var hovedsakelig to grunner til at HRK nølte med å slutte seg til den nye organisasjon: 1. at konferansen ikke var i stand til å anerkjenne begge de offisielle språk i Sør-Afrika, og 2. de divergerende synspunkter i spørsmål mellom HRK og enkelte engelsk-talende kirker.

I løpet av 50-årene ble igjen HRK engasjert i å kalle sammen til felleskonferanser om rasespørsmål. I 1950 arrangertes en slik konferanse for kirkens egne medlemmer. I 1954 ble det sammenkalt en konferanse for protestantiske kirkeledere, og den ble fulgt av to lignende i 1956 og 1959.

I de senere år har kirken også talt med større klarhet om nødvendigheten av kristent raseforhold til sine egne medlemmer. I 1957 vedtok Kapp-synoden følgende resolusjon: «Synoden forstår at vi er i en urovekkende situasjon, og den er dypt overbevist om at vi bør handle i kristen ånd mot de ikke-hvite rasegrupper. Den oppfordrer derfor sine medlemmer til alltid

å vise Kristi sinnelag i sin befatning med og holdning overfor ikke-hvite.»²⁴ Denne sak er sikkert blitt sterkere understreket enn før både på prekestolene og i de kirkelige forsamlinger.

I den spente situasjon etter de siste rasesammenstøt i Sør-Afrika og ellers i Afrika, har kirken måttet gi regjeringen advarsler. Deputasjoner fra kirken har talt med regjeringen om saker som den meget omtalte «kirke-klausul», anleggsarbeidene, sosiale forhold blant afrikanere i bystrøk osv. Etter de siste uroligheter, kom en rekke av HRK's kirkes ledere med en erklæring, hvor de advarte kirkene i utlandet mot å forverre stillingen i Afrika ved hard kritikk på grunnlag av utilstrekkelig opplysning. På samme tid innrømmet de at kirken ofte hadde vært sløv m.h.t. utbredelsen av Guds rike i Afrika. Regjeringen ble oppfordret til å gjøre sitt ytterste for ikke å intensivere rasemotsetningene. Det ble slått fast at utvikling i adskilt retning (differential development) bare kunne godkjennes når den ble praktisert med rettferdighet. Oppmerksomheten ble henledet på bantuenes lønninger som burde forbedres. Européiske medlemmer i HRK ble oppfordret til å vise selvkontroll. Ansvarsbevisste og kristne fargede ble bedt om ikke å la seg føre vill av agitatorer og om å være faste i sin motstand mot dem som arbeider for kaos i Afrika.²⁵

I sin alminnelighet har HRK hatt større sympati for den sør-afrikanske regjerings adskillelsespolitikk enn mange av de andre store kirkesamfunn. Offisielt har kirken aldri gitt noen klar uttalelse om politikken i Sør-Afrika. En kirkekongress som ble holdt i Bloemfontein i 1950 uttalte seg til fordel for full adskillelse som langtidspolitik. Men dette kan ikke tas som en offentlig erklæring. Representanter for forskjellige raser og forskjellige skoler på tenkningens område har gått inn for full adskillelse i rasepolitikken. Jeg skal innskrenke meg til to korte sitater av européiske, og to korte sitater av afrikanske intellektuelle. På konferansen i 1923, som er nevnt ovenfor, sa professor E. Brookes: «Ved å godta formelen om adskilt utvikling, motsetter vi oss undertrykkelse.»²⁶ I 1939 skrev professor R. F. A. Hoernlé, etter å ha drøftet de tre muligheter: Likestilling,

assimilasjon og full adskillelse: «Hvis ett av de tre alternativer som en «liberal» kan velge mellom, er mer akseptabelt enn de andre for disse deler av det hvite Sør-Afrika, så skulle dette faktum være et sterkt argument for hvite «liberale» når de treffer sitt valg. For egen regning vil jeg foreslå at fra dette synspunkt bør de «liberale» velge full adskillelse.»²⁷ I 1926 skrev professor Jabavu: «Hvis de hvite i Afrika var kristne nok til å yde rettferdighet overfor bantuenene i et gjennomført system med territorial avsondring, ville fremtiden være lovende.»²⁸ Lignende uttalelser falt av Griffiths Malaba ved misjonskonferansen i Sør-Rhodesia i 1952: «Dersom talsmennene for avsondring mente det alvorlig, ville mange opplyste afrikanere se fremover med tro og håp og gi sin kraft i arbeidet for å fremme en slik politikk.»²⁹

Det faktum, at europeerne mer og mer samles i Sør-Afrika (nærmere 90 %) og at afrikansk nasjonalisme mer og mer krever afrikansk styre, og det moralske forfall som afrikansk anleggsarbeid fører med seg i européiske bystrøk, synes å støtte adskillelsespolitikken. Men det medfører store offer å gjennomføre den. HRK bør imidlertid gi en klar offentlig uttalelse om den godkjenner Bloemfontein-kongressens erklæring om total adskillelse. Hvis den anerkjenner denne erklæring, må den også gi en nærmere forklaring på hva det vil innebære å følge en slik politikk på en rettferdig måte. Det er nedsatt en komité innen kirken som skal studere hele denne sak. HRK har imidlertid sagt klart ifra at den gjør krav på å kunne henvende seg til regjeringen i saker av moralsk og religiøs karakter. Dens politikk er i denne henseende blitt utformet slik: «Når det gjelder regjeringen og regjerings-embetsmennene, bør en — hvor det er mulig — søke samarbeid for å fremme Kristi sak i resolutt handling, om nødvendig i samarbeid med andre interesserte instanser, hvor det dreier seg om saker som har med moralske og religiøse prinsipper å gjøre.»³⁰

Hva HRK har erklært om sin holdning i rasespørsmålene

HRK har forsøkt å være tro mot Skriften og sin reformerte tradisjon når den har utformet sine retningslinjer i rasespørsmål. På bakgrunn av erfaringen i Sør-Afrika har kirken prøvd å definere klart sitt standpunkt med hensyn til enheten og forskjellen mellom menneskene. Den offisielle erklæring som alle synoder (européiske) har godtatt, lyder: «Den hollandsk-reformerte kirke anerkjenner den enhet i den menneskelige rase som ikke oppheves av dens forskjellighet. På samme tid anerkjenner Den hollandsk-reformerte kirke den naturlige forskjellighet innenfor menneskeheten som ikke oppheves av dens enhet.»³¹

På de reformerte kirkers ekumeniske synode i Potchefstroom i Sør-Afrika ble det uttalt at i lys av den sannhet at alle mennesker har syndet «bør ingen enkelt rase anse seg selv berettiget til en privilegert stilling og regne seg for høyere enn andre raser.»³² I de offisielle uttalelser ble det også hevdet at «alle mennesker» har den «samme verdi», fordi de er skapt «i Guds bilde». Det ble gjort klart at i «nytestamentlig betydning av barnekår og brorskap» er Gud «bare de troendes far». Videre ble «menneskenes forskjellighet erkjent på grunnlag av skriftavsnitt som Gen. 11, 6—9 og Ap. gj. 17, 26».³³ Angående blandede ekteskap rasene imellom gikk den ekumeniske synode i Potchefstroom inn for følgende uttalelse: «Det kan ikke anføres klare skriftgrunner for eller imot raseblanding gjennom ekteskap. Men hensynet til kristensamfunnets beste og kirkens sjelesørgeriske oppgave nødvendiggjør, at en tenker nøye gjennom de rettslige, sosiale og kulturelle faktorer som spiller inn ved slike ekteskap.»³⁴ Den offisielle erklæring understreket at innenfor det menneskelige slektskap «skal vi elske vår neste som oss selv».³⁵ Angående forholdet mellom mor- og datterkirker heter det, at «å grunnlegge selvstendige, uavhengige kirker er nødvendig og i overensstemmelse med vår forståelse av Kristi kirkes vesen i verden». Det ble advart imot «tendenser i retning av ukristelig eksklusivitet», og mor- og datterkirker ble oppmuntret til «å oppdra sine medlemmer både i og

for et sunt kristent trosfellesskap».36 Om båndet mellom europeiske og uavhengige afrikanske kirker uttalte den offisielle erklæring at enheten i Kristi kirke må «bevares på tross av forskjellen».37 Selv om HRK ikke er bundet av den ekumeniske synodes resolusjoner på samme måte som av sine egne offisielle uttalelser i rasespørsmål, så blir disse likevel tatt fullt alvorlig. At en går inn for disse retningslinjer, lover godt for fremtiden.

Hvordan andre kirker reagerer på HRK's rasepolitikk

Jeg har forsøkt å tegne et sant bilde av denne kirkes holdning i rasespørsmålene så langt min kunnskap rekker. En kan peke på ting som viser tydelig at Gud har talt til Afrika gjennom HRK, og at han fremdeles leder den fremover. Andre forhold viser at kirken er kommet til kort overfor sitt høye kall. I den offisielle uttalelsen HRK har avgitt om sine retningslinjer, heter det at «kirken vil også på nytt lytte til hva Guds ord har å si oss i de ovenfor nevnte saker».38

Andre kirker kan hjelpe HRK i denne avgjørende tid ved å be for den, oppmuntre den og, om nødvendig, gi positiv kritikk. De som blir tvunget til å kritisere, bør undersøke de faktiske forhold, ha i tanke den problematiske og kritiske situasjon Sør-Afrika befinner seg i, og øve kritikk mot seg selv så vel som mot HRK. Hvis en kommer på en anmassende måte med dårlig begrunnet og uansvarlig kritikk, kan en ikke vente å bli tatt alvorlig. Det finnes eksempler på statskirker i Europa som ikke alltid har frihet til å si staten et profetisk ord. Nærmere kontakt i det daglige liv med nominelle kristne fra det moderne Europa, har i visse tilfelle ført afrikanere bort fra Kristus.39

I en tale til Colgate-Rochester Divinity School, New York, i år sa dr. Eugene Blake: «La oss først rydde av veien noen fordommer. Et gjennomsnitts-kirkemedlem i Sør-Afrika er ikke meget forskjellig i sine rasefordommer fra storparten av folket i våre menigheter i USA. For det andre, den teologiske posisjon som Den hollandsk-reformerte kirke tar i rasespørsmålene slik de kommer til uttrykk i de offisielle synode-erklæringer, kan

ikke sees å være forskjellig fra det standpunkt de metodistiske og presbyterianske kirker i Sør-Afrika inntar. Den kan heller ikke sees å være forskjellig fra de posisjoner som blir tatt av våre synoder og hovedforsamlinger i dette land.»⁴⁰

Vi liker alle å føle oss gode. Men dette er ikke godt for oss, aller minst når vår kristendom og vår Kristus blir utfordret slik det skjer i denne fryktelige krisetid.

La oss knele i anger og bot, folde våre hender og innvie oss på nytt i det vi sier med Paulus: «For meg er livet Kristus.»⁴¹

NOTER

- ¹ Kirken er blitt anklaget for å ha forandret oversettelsen i Salomos Høysang så den stemte overens med «apartheid». Dette er ikke tilfelle. Den er også blitt anklaget for å leve bare i Det gamle testamente, men den lever også i Det nye testamente.
- ² *H. A. v. Andel: De Zendingsleer v. Gisbertus Voetius pp. 15-16.*
- ³ *Ibid. pp. 78-79.*
- ⁴ *Ad conversionem Gentilium, ad plantationem ecclesiae aut ecclesiarum, causa finalis ultima et suprema est gloria et manifestatio gratiae divinae. Politica 293-5. C. F. V. Andel pp. 142-3.*
- ⁵ Den fulle tekst står i min bok: «Missionary Attitudes» p. 241.
- ⁶ Leerregels 2/5.
- ⁷ *Ibid. p. 23.*
- ⁸ *Se G. L. van Heerde: Twee eeue van Sendingswerk.*
- ⁹ *Ibid.; Rep. Ad Hoc Comm. for Race Rel's D. R. C. 156 p. 4.*
- ¹⁰ Synoden av 1829 tok avgjørelse til fordel for felles nattverd.
- ¹¹ I 1843 måtte det holdes særskilte gudstjenester for bantuene (fingoene) i Beaufort West.
- ¹² *Se utdrag i Rep. Ad Hoc Comm. 156 p. 6.*
- ¹³ Endog nå er den fargede menighet i St. Stephen's, Cape Town, medlem av den europeiske synode i Kapp, og vil bare slutte seg til de innfødtes synode hvis den finner å burde gjøre dette ut fra eget fritt valg.
- ¹⁴ *Kirche-Mission-Rasse pp. 175, 384-5.*
- ¹⁵ *J. du Plessis: A History of Christian Missions in S. Africa pp. 454-5. B. G. M. Sundkler: Bantu Prophets p. 39. Disse forfattere nevner et stort antall uttredelser fra protestantiske kirker ved slutten av 19. årh.*
- ¹⁶ *Se melding av Kirche-Mission-Rasse i Int. Review of Missions, jan. 1960.*
- ¹⁷ *'n Opmeting van sendingswerk aan die Witwatersrand: F. S. Malan pp. 18, 27, 83. Mange flere eksempler er nevnt.*
- ¹⁸ *Rep. Gen. Miss. Conf. of S. Africa 1908 pp. 86, 90. Sitert av G. B. A. Gerdener: Die Afrikaner en die Sending p. 80.*

- 19 Information Bureau D.R.C. (Cape).
- 20 Handeling van die Raad van N. G. Kerke van S. Afrika 1959, pp. 33-6, 118.
- 21 Joder, fargede, indere, malayer, basuter, xhosaer osv.
- 22 Information Bureau D.R.C. (Cape).
- 23 Die Kerkbode 29. august, 1923.
- 24 Acta Synodi (Kapp) 1957 p. 632.
- 25 Die Kerkbode 13/4/60 p. 549.
- 26 Sitat fra G. B. A. Gerdener: Reguit Koers Gehou p. 100
- 27 South African Native Policy and the Liberal Spirit p. 181.
- 28 Int. Review of Missions, juli 1926 (p. 384).
- 29 Sitat fra manusk.
- 30 G. B. A. Gerdener: Recent Developments. Appen. A p. 271.
- 31 Rep. The D.R.C. and Race Relations p. 13.
- 32 Acta 1958 p. 148.
- 33 Rep. D.R.C. and Race Relations p. 15.
- 34 Acta 1958 p. 149.
- 35 Rep. D.R.C. and Race Relations p. 15
- 36 Ibid. p. 14.
- 37 Rep. D.R.C. and Race Relations p. 16.
- 38 Ibid. p. 13.
- 39 I sin bok «The Growth of the Church in Buganda» nevner pastor J. V. Taylor 15 kirkegjengere fra Makindu som gikk inn i hæren under den annen verdenskrig, og da de kom tilbake, bekjente de seg ikke lenger som kristne. «De sa de hadde sett, at den hvite mann ikke har noen religion» (p. 129).
- 40 Manusk. til en tale holdt 18/4/60, p. 4.
- 41 Phillip. 1, 21.

(Oversatt av Arne Kvellestad.)